

**Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт
зі спеціальності "Фінанси і кредит"**

Шифр "Арктичний діалог"

"ЗЕЛЕНІ" ФІНАНСИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ"

2020

АНОТАЦІЯ

Шифр "Арктичний діалог"

Актуальність теми. "Зелені" фінанси – це структурна складова фінансів окремих суб'єктів господарювання, яка перш за все реалізується шляхом ефективного використання природних ресурсів та захисту навколишнього середовища, не втрачаючи виробничих можливостей таких суб'єктів фінансової системи. Дана складова має важливе значення на теперішніх етапах розвитку людства, оскільки забезпечує майбутнє останніх.

Метою наукової роботи є визначення основних теоретичних, економіко-правових і практичних засад використання "зелених" фінансів на території України.

Завдання полягає у визначенні вже існуючої теоретичної та фінансово-правової бази "зелених" фінансів в Україні. Встановлення та аналіз "зелених" нововведень в Україні, та визначення їх перспектив розвитку. Дослідження міжнародного досвіду "зелених" фінансів, а саме інформаційний та статистичний аналіз правової бази та практичних знань Європейського Союзу та інших країн та встановлення можливостей і перспектив впровадження такого досвіду.

Методологічну основу наукової роботи складає система методів: аналізу та синтезу, порівняльний, аналітичний, економіко-математичний тощо. Достовірність дослідження базується на використанні нормативно-правових актів, фундаментальних праць зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема: Барб'є Едварда, Маркандая Аніла, Х. Дж. Но., Гацької Л.П., Добровольської О.В., Сущенко О.М. та інших.

Практичне значення наукової роботи полягає у можливості використання одержаних висновків, для створення реальних проектів, пропозицій та рекомендацій задля розвитку "зелених" фінансів в Україні та покращення екологічного стану в ній.

Структура та обсяг роботи. Наукова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Теоретичні та економіко-правові засади розвитку "зелених" фінансів в Україні.....	6
РОЗДІЛ 2. "Зелені" облігації, їх значення у екологічному інвестуванні України.....	14
РОЗДІЛ 3. Міжнародний досвід використання "зелених" фінансів та його можливості використання в Україні.....	20
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Актуальність. Стрімкий розвиток суспільства та максимізація його можливостей призвели до приречення природного потенціалу планети та до посилення глобальних ризиків екології. Відповідно утворюються ряд завдань перед людством – вирішення яких є питанням майбутнього нашої планети.

Прагнення глобальними корпораціями максимізувати прибутки призводить до ігнорування проблем охорони навколишнього природного середовища, дбайливого використання природних ресурсів, і, як правило, негативні наслідки носять, як регіональний, так і національний характер, з якими окремі державі справитись самотійно неможливо.

У цій ситуації фінансам, як "кровоносній системі" соціально-економічного організму держави відводиться першочергова роль. Саме фінансова система та фінансова політика держави і окремих суб'єктів повинна реалізовувати пріоритети захисту навколишнього середовища, а відповідно взяти на себе відповідальність за використання ресурсів, що має Земля.

Останній меморандум "Римського клубу" та експертні вислови різних глобальних інститутів ставлять проблеми клімату, охорони навколишнього середовища, охорони здоров'я, проблему води як першочергові виклики, що стоять перед людством. І саме "зелені" фінанси повинні стати тим інструментом в механізмі господарської діяльності на всіх рівнях, який вирішить ці проблеми.

Дане питання стосується й економіки України, функціонування якої ігнорує екологічні наслідки, що є фактично утопією для нашої країни, навіть при наявності великої кількості природних ресурсів.

Перші дослідження "зелених" фінансів як економічної дефініції датуються 1972 роком учасниками "Римського клубу" Деннісом та Доннелою Медоуз. Ці дослідження дали поштовх до світового вивчення даної теми, в тому числі українськими фінансистами та науковцями, зокрема: Гацькою Л.П., Добровольською О.В., Сущенком О.М. та іншими. До іноземних науковців можна віднести: Барб'є Едварда, Маркандая Аніла, Х. Дж. Но. Також

дослідженням даного питання займаються міжнародні фінансові інститути, які щорічно публікують фінансово-екологічні звіти, включаючи в них як статистичні дані, так і аналітичні.

Метою наукової роботи є визначення сутності "зелених" фінансів та їх ролі у фінансовій системі держави.

Відповідно до поставленої мети у науковій роботі були поставлені та вирішенні наступні **завдання**:

- проаналізувати теоретичні та економіко-правові засади "зелених" фінансів;
- дослідити нововведення на законодавчому рівні про "зелені" облігації;
- охарактеризувати міжнародний досвід застосування "зелених" фінансів;
- обґрунтувати застосування міжнародної практики "зелених" фінансів в межах економіки України.

Предмет дослідження – теоретичні засади та практика застосування "зелених" фінансів в економіці України.

Об'єктом дослідження є процес реалізації "зелених" фінансів в економіці країни.

Методи дослідження. Емпіричні методи, а саме спостереження, узагальнення та оцінка теоретичної, практичної та статистичної інформації. Використання теоретичних методів: аналізу та синтезу, методу порівняння, дедукції та індукції.

Інформаційну базу наукової роботи становили нормативно-правові акти та звітність державних органів України. До уваги беруться екологічні звіти міжнародних фінансових організацій та інститутів, наукові публікації та наукові статті. Також були використанні веб-сайти з фінансовими новинами як України, так і іноземних країн.

Структура та обсяги роботи. Наукова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ "ЗЕЛЕНИХ" ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ

Ще у 1972 році після появи звіту "Межі зростання", підготовленого Деннісом та Доннелою Медоуз для Римського Клубу[29], еліта економічного світу усвідомила, що можливості нашої планети обмежені, це означало потребу у пошуку нових способів індустріального виробництва зі збереженням навколишнього середовища.

Вже у 1989 році було опубліковано роботу "План розвитку "зеленої" економіки"[29], в якій Аніл Маркандая та Едвард Барб'є дали характеристику "зеленої" економіки як такої, що є більш ефективною та раціональною у використанні планетних ресурсів та з можливістю відновлення природи.

Саме з цих двох дат почалося формування розуміння поняття "зелених" фінансів в межах дослідження "зеленої" економіки як способу подолання обмеженості екологічних ресурсів.

Виникнення поняття "зелені" фінанси пов'язано з об'єктивно-історичною необхідністю усвідомлення державою та окремими суб'єктами її ринкової системи, потреби структурувати частину ринкових ресурсів на заходи пов'язані з викликами збереження еколого-кліматичних умов збалансованості у природному середовищі планети.

Тому "зелені" фінанси можна визначити як структурну складову фінансів окремих суб'єктів фінансової системи, перш за все, держави, що реалізує необхідність використання частини фінансових ресурсів з метою забезпечення екологічної складової в процесі господарської діяльності окремих суб'єктів.

"Зелене" фінансування, як правило, відноситься до процесу врахування екологічних та соціальних міркувань при прийнятті інвестиційних рішень, що призводить до збільшення інвестицій у довгострокову діяльність.

Більш конкретно, екологічні міркування стосуються пом'якшення кліматичних змін та адаптації до них, а також навколишнього середовища в цілому та пов'язаних із цим ризиків (наприклад, стихійні лиха). Соціальні

міркування можуть стосуватися питань нерівності, трудових відносин, інвестицій у людський капітал та громади, впливу екології на здоров'я населення.

Широке трактування "зелених" фінансів, охоплює фінансові механізми стимулювання (субсидування) відновлюваної енергетики; фінансові інститути, що спеціалізуються на "зелених" інвестиціях, забезпечують фінансування або хеджування таких інвестицій. З цієї позиції "зелені" фінанси включають в себе "екологічно відповідальні інвестиції" та "зміну інвестиційного клімату" й передбачають як державне, так і приватне фінансування, а також ефективне управління екологічними ризиками у всій фінансовій системі [28].

"Зелені" фінанси у вузькому значенні – це сукупність фінансових продуктів і послуг (таких як "зелені" кредити, кредитні карти або "зелені" облігації), розробка, виробництво і використання яких спрямовано на зниження екологічних і кліматичних ризиків розвитку. Це фінансування проектів і програм у сфері збалансованого природокористування, випуск екологічних товарів і послуг, розвиток низьковуглецевих технологій і зниження викидів парникових газів [28].

На думку Х. Дж. Но. (Noh H. J.), усі "зелені" фінансові продукти варто поділити на чотири базові групи:

- роздрібні фінанси ("зелена іпотека", "зелені" кредити на придбання житла, "зелені" кредити на будівництво комерційної нерухомості, "зелені" кредитні картки, "зелені" автокредити);
- корпоративні/інвестиційні фінанси (фінансування "зелених" проектів, "зелені" венчурний і приватний капітали, технологічний лізинг і карбонові фінанси);
- управління активами (фіскальний або казначейський фонд, екологічний фонд та низьковуглецевий фонд, "зелені" облігації, фонд на випадок стихійного лиха);
- страхування (автострахування, вуглецеве страхування, страхування від катастроф, "зелене" страхування) [33].

З точки зору класифікації ці групи умовно представляють різні сектори фінансової системи, а саме – банківський сектор у частині кредитування, сектор державних фінансів – через сформовані фонди, страховий сектор і сектор суб'єктів господарювання[27].

Для якісного забезпечення розвитку "зелених" фінансів необхідно визначити основні складові елементи, що включені до "зелених" фінансів. Джерела фінансування поділено залежно від рівня економічної системи, а саме: національний і міжнародний рівень, враховуючи взаємозв'язки у вирішенні як соціальних, так і екологічних проблем. В межах національного рівня варто виокремлювати і локальний рівень, а виходячи за межі національного – такий регіональний рівень, як, наприклад, європейський регіон, у межах якого визначаються власні правила щодо забезпечення сталого розвитку та фінансування відповідних заходів [27].

Стосовно національного рівня фінансування, то воно передбачає стимулювання податкової реформи та податкової дисципліни, а також митного регулювання. Зарубіжні країни впроваджують національні або локальні податки на викиди вуглецю [27]. Крім того, необхідно забезпечити якісне управління державними фінансами в рамках державної політики, яке стосується перегляду та перерозподілу видаткової частини та спрямування державних коштів на підтримку проектів, що сприяють забезпеченню сталого розвитку економіки країни. Не менш важливого значення набуває використання фінансових інструментів державою, не лише з точки зору введення додаткових податків для стимулювання обмеження не тільки викидів та забруднення навколишнього середовища, але й інвестування державою проектів, що спрямовані на активне використання технологій, які поліпшують стан навколишнього середовища. У даному контексті важливим є системний підхід з точки зору як фінансової, так і екологічної складової шляхом напрацювання інструментів точного оцінювання рівня забруднення навколишнього середовища конкретним суб'єктом економіки.

Щодо ролі приватних інвесторів, то вона не зводиться лише до участі фінансових посередників, таких як банки, страхові компанії чи недержавні пенсійні фонди. Не менш важливим з точки зору формування умов для сталого розвитку та розвитку "зелених" фінансів є роль населення як потенційного споживача екологічно чистих товарів, створених на основі "зелених" засобів виробництва. Це фактично створення попиту, а отже, формування відповідного сегмента ринку[27].

При чому, всі вище вказані елементи взаємодіють між собою та мають вагомий вплив на розвиток "зелених" фінансів. Так державна політика може змінювати "зелені" фінанси податковим навантаженням на викиди. При збільшенні розміру екологічного податку підприємства можуть почати шукати нові технології виготовлення екологічно чистої продукції. Але при цьому потрібно розуміти, що для введення нових технологій потрібні кошти і в більшості ситуацій підприємство буде залучати інвестиції. Одним із способів, що пропонує світовий досвід для залучення коштів є "зелені" облігації, про які наведено інформацію у другому розділі. Важливо також розуміти, що при підвищенні екологічного податку завжди є ризик підвищення тіньової економіки.

Фактично визначення "зелених" фінансів на законодавчому рівні немає, це поняття тільки почало розвиватися в Україні та існує в усному використанні у професійних колах. Основним поштовхом до розвитку "зелених" фінансів є інтеграція України до Європейського Союзу. Оскільки однією із вимог ЄС є покращення екологічного захисту України, підвищення стандартів захисту навколишнього середовища. Так було укладено Угоду "Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони", яка набула чинності 1 вересня 2017 року. Це призвело до змін, а саме Україна прийняла Закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів" (№2284 від 19.12.2019), який вносить таке поняття як

відсоткові облигації екологічних інвестицій ("зелені" облигації). Важливим для "зелених" фінансів є Податковий кодекс України, який є основним важелем регулювання надходжень з екологічного податку. Важливими для "зелених" фінансів є також такі закони:

- Конституція України – основний документ, який забезпечує фундамент захисту екології країни.

- Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" – регулює відносини у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів. Другорядно впливає на діяльність підприємства, а саме координує таку діяльність в напрямку захисту природи [10].

- Закон України "Про відходи" – законодавчий документ, що регламентує основні умови, вимоги і правила щодо екологічно безпечного поводження з відходами їх утилізацією, а також системи заходів, пов'язаних з організаційно-економічним стимулюванням ресурсозбереження [5]. Важливий для підприємства, оскільки підприємства мають планувати витрати своїх фінансових ресурсів на дотримання законодавчих вимог щодо викидів.

- Кодекс України "Про надра" – є важливим джерелом правової інформації для підприємств, які займаються видобутком корисних копалин на території України. Встановлює права та обов'язки для таких підприємств.

- Лісовий кодекс України – законодавство, що регулює суспільні відносини, які стосуються володіння, користування та розпоряджання лісами і спрямовуються на забезпечення охорони, відтворення та сталого використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства [14]. Важливий для підприємств, які добувають деревину в сировинному вигляді для обробки та подальшої реалізації.

- Водний кодекс України – регулює правові відносини з приводу забезпечення збереження, науково-обґрунтованого, раціонального

використання вод для потреб населення і галузей економіки, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання, запобігання шкідливим діям вод та ліквідації їх наслідків, поліпшення стану водних об'єктів, а також охорони прав підприємств, установ, організацій і громадян на водокористування[1].

- Закон України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року" – визначає основні напрямки розвитку екологічного захисту, в тому числі: розвиток економічних відносин між підприємствами у напрямку "зелених" фінансів, залучення міжнародних організацій для екологізації виробництва, запровадження нових правил у виробництві для захисту природи [8].

- Закон України "Про охорону атмосферного повітря" – правова база, для підприємств, які у своїй діяльності мають викиди у повітря (наприклад, чадний, вуглецевий гази).

- Закон України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" – закон, який встановлює загальні правила на отримання дозвільних документів суб'єктом господарювання, наприклад, ліцензії на право використання водойм, вирубку деревини, добування корисних копалин [6]. Важливий для підприємства у плані організаційних моментів: строки ліцензій, проміжки часу, які втрачаються на отримання таких дозволів і так далі.

- Закон України "Про оцінку впливу на довкілля" – один із важливих законів, який був прийнятий після вступу до ЄС, відповідно до якого було створено Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля. Так всі суб'єкти господарювання, які у своїй діяльності мають визначений цим законом вплив, повинні подавати певні звіти до такого реєстру. Такі звіти подаються як при створенні так і при змінах у підприємстві. Наприклад, підприємство купило старий завод, в якому має намір виробляти металеві вироби, перед початком виробництва підприємство має зареєструвати вищевказану зміну у реєстрі.

- Закон України "Про доступ до публічної інформації".

- Господарський кодекс України – основний документ для діяльності підприємств, в якому зазначено права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання приватного сектору.

- Кримінальний кодекс України – забезпечує відповідальність всіх суб'єктів господарювання за порушення вище вказаного законодавства.

Майже всі вище вказані правові документи тісно пов'язані з Податковим кодексом України. Саме ПКУ встановлює податки та відповідальність за ними до вище вказаних законів.

На нашу думку, всі ці закони певною мірою впливають на "зелені" фінанси. Дані фінанси потрібно розглядати не як окрему складову, а як складову в сукупності факторів країни, що впливають на екологічну ситуацію. Саме тому ми вважаємо, що всі вищевказані правові документи мають місце в "зелених" фінансах (вищевказаний перелік документів не є повним).

Фактично наведені вище закони впливають на організаційні аспекти діяльності підприємства, тобто створення виробництва відповідно до екологічних нормативів. Також законодавство роз'яснює механізми реєстрації та взаємодії підприємств з державними органами (наприклад, механізм реєстрації як платник екологічного податку, механізм реєстрації підприємств, що мають вплив на природу; механізм утилізації відходів).

На даний момент в українській економіці тільки починають імплементувати поняття "зелені" фінанси на законодавчому рівні. До цього Україна вела політику відновлення природи. "Зелені" фінанси спрямовують діяльність підприємства на запобігання екологічній шкоді, що не є характерним для нашої країни. Держава спрямовує своє законодавство на відновлювальну політику, тобто немає стимулу до закупівлі екологічно-чистого обладнання, щоб запобігти викидам, – набагато легше заплатити податки і не додавати зайві турботи для підприємства з приводу купівлі нового екологічного обладнання.

Хоча спроби стимулювання енергоефективного виробництва були. Так, однією зі спроб були законопроекти, які були спрямовані на звільнення від оподаткування прибутку підприємств за енергоефективне виробництво та

інвестування в енергоефективні проекти. Дана політика розроблялась з 2008 року по 2011 рік та проіснувала до 2014 року. Так статтею 158 ПКУ було встановлено наступне:

- звільнення від оподаткування прибутку підприємства на 80 відсотків, отриманого від продажу на митній території України товарів власного виробництва за переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України [26], які були вироблені за допомогою енергоефективних засобів;

- звільнення від оподаткування прибутку підприємства на 50 відсотків, отриманого від здійснення енергоефективних заходів та реалізації енергоефективних проектів підприємства, що були включені до Державного реєстру підприємств, установ, організацій, які здійснювали розроблення, впровадження та використання енергоефективних заходів та енергоефективних проектів [26].

Висновки до розділу 1:

Отже, "зелені" фінанси починають активно розвиватися з ХХ століття, коли людство усвідомило важливість екологічного захисту при виробництві та використанні природних ресурсів. Науковці та практики почали активно досліджувати та розвивати теорію "зелених" фінансів як спосіб забезпечення майбутнього нашої планети та людства.

Україна в даному питанні відстає та має певні проблеми з розвитком даної сфери фінансів. Але мінімальна законодавча база вже присутня для захисту навколишнього середовища українців. Також Україна знаходиться на стадії інтеграції до ЄС, що вже призводить до формування твердої законодавчої бази "зелених" фінансів.

Вже були спроби покращення умов для застосування енергоефективних засобів виробництва та створення фінансового клімату для фінансування екологічних проектів. Але даний метод був неефективним, оскільки призвів до зменшення податкових надходжень та до фінансового шахрайства. Причина таких наслідків були занадто високі зниження податку на прибутку та неефективний контроль за механізмом стимулу екологічного виробництва.

РОЗДІЛ 2. "ЗЕЛЕНІ" ОБЛІГАЦІЇ, ЇХ ЗНАЧЕННЯ У ЕКОЛОГІЧНОМУ ІНВЕСТУВАННІ УКРАЇНИ

Відповідно до Закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів" від 19.12.2019 в Україні з'являються "зелені" облигації. Роботу над запуском ринку "зелених" облигацій в Україні розпочато у 2018 році. Проектом Кабінету міністрів передбачено введення ринку "зелених" облигацій у два етапи. На першому етапі 2020-2021 років передбачається введення в обіг стандартних "зелених" облигацій як цінних паперів. На другому етапі - 2021-2022 рр. - передбачається створення правових умов та інфраструктури для обігу на ринку інших типів "зелених" облигацій (проектних, дохідних, сек'юритизованих).

Відсоткові облигації екологічних інвестицій ("зелені" облигації) – це облигації, емісію яких здійснює особа, що реалізує або фінансує екологічно чистий проект. Кошти від розміщення відсоткових облигацій екологічних інвестицій ("зелених" облигацій) спрямовуються на фінансування та/або рефінансування витрат екологічно чистих проектів [4].

Одним із важливих факторів є відповідність "зелених" облигацій європейським принципам залучення коштів на екологічні проекти, а саме:

1. Використання коштів – використання коштів має приносити екологічну вигоду навколишньому середовищу, при цьому має бути проведена оцінка співвідношення суми витрат фінансових ресурсів до покращення екологічних наслідків (зменшення викидів, зменшення затрат природних ресурсів).
2. Управління коштами – це облік коштів за "зеленими" облигаціями на окремому банківському рахунку, з періодичною звітністю інвестору про їх розпорядження. Залучення третіх осіб для перевірки використання залучених коштів.

3. Процес оцінки та вибору проектів – це процес встановлення пріоритетних напрямів спрямування коштів від "зелених" облігацій, встановлення нормативів та критеріїв, за якими буде проводитись оцінка екологічного проекту.

4. Звітність – полягає у наданні повноцінної, правдивої, актуальної інформації інвестору у різних формах звітності для зручності використання ним.

Так з вищевказаних принципів можна зрозуміти, що залучення коштів через "зелені" облігації супроводжуються складними процесами обґрунтування, оцінки, ведення екологічного проекту. Фактично підприємство має знайти екологічний проект чи створити його, при цьому йому потрібно науково обґрунтувати його, наприклад, розрахувати зменшення викидів. При цьому суб'єкт господарювання вже буде нести витрати на досвідчених фахівців, які будуть аналізувати та досліджувати екологічний проект. Також відбудуться певні витрати часу та фінансових ресурсів на розміщення "зелених" облігацій. Відповідно до прийнятого Закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів", перевіряти облігації буде НКЦПФР та на основі перевірки буде видавати дозвіл на випуск облігацій.

Оскільки планується залучення значних коштів із-за кордону, суб'єктам господарювання потрібно буде подавати звітність за МСФЗ, що означає додаткове залучення трудовітких ресурсів у вигляді професіоналів у міжнародній фінансовій звітності. Фінансова звітність за міжнародними стандартами – це обов'язковий елемент залучення додаткового фінансування на міжнародному рівні, оскільки саме в ньому розкривається детальна інформація про фінансовий стан підприємства.

Останній момент – це сертифікація "зелених" облігацій через єдину міжнародну організацію, яка спеціалізується на цьому – Climate Bonds Initiative [19]. Фактично "зелена" облігація стає собою, коли вона сертифікована цією організацією або хоча б відповідає таксономії кліматичних облігацій (попадає під класифікацію "зелених" облігацій від Climate Bonds Initiative). Це

аргументовано тим, що вищевказана організація є єдиною, яка поєднує у своєму аналізі інвестування через облігації та світовий клімат. Climate Bonds Initiative досліджують кліматичні умови у кожній країні на основі чого, роблять прогнози для інвестування коштів через "зелені" облігації, вони встановлюють критерії та нормативи для екологічних проектів, в які будуть інвестуватись кошти. Також важливо розуміти, що екологічний проект та "зелена" облігація існують тільки в тісній взаємодії між собою, тому облігації оцінюються через екологічний проект.

Тепер розглянемо весь процес з залучення коштів через "зелені" облігації схематично.

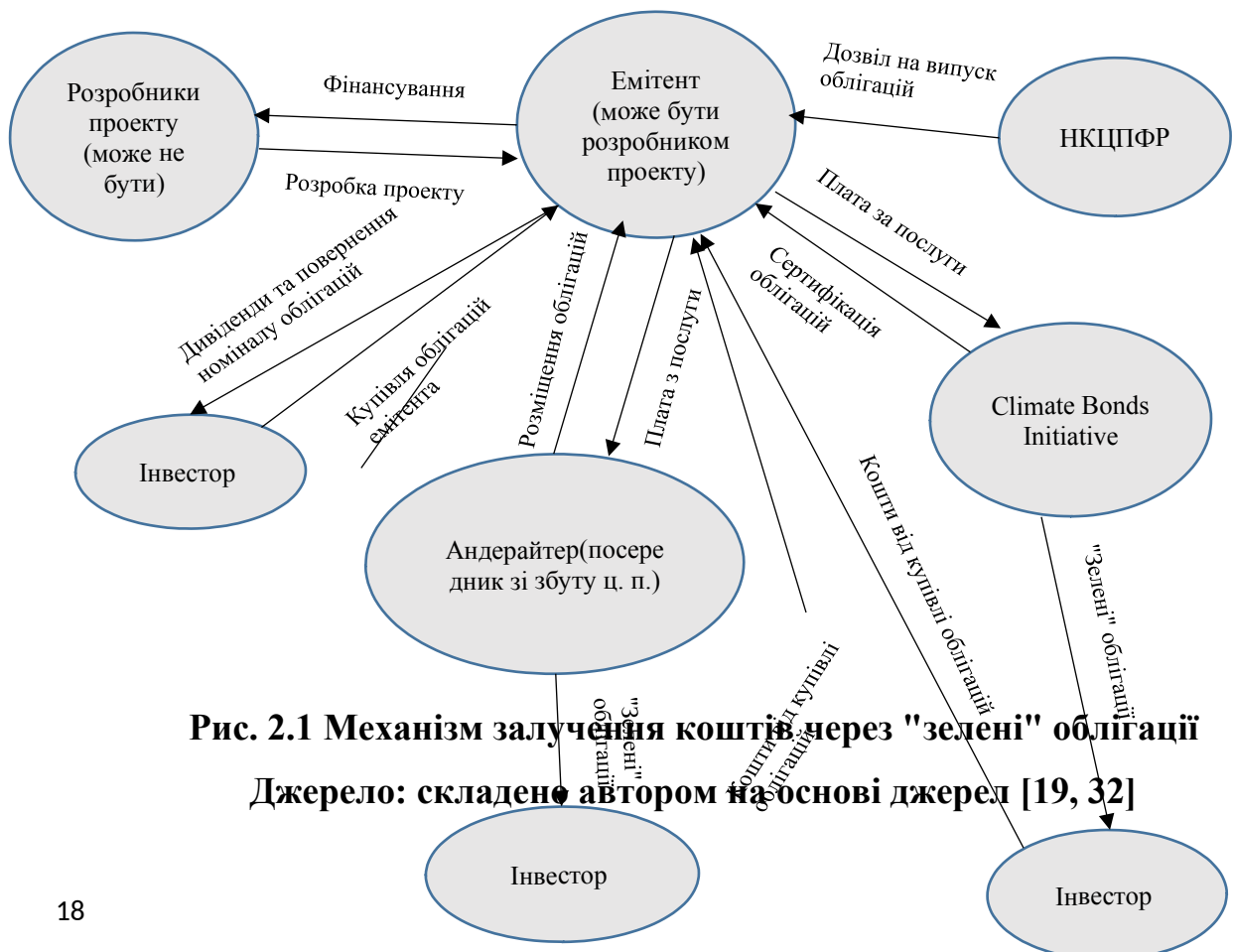

Рис. 2.1 Механізм залучення коштів через "зелені" облігації
 Джерело: складено автором на основі джерел [19, 32]

Дивлячись на малюнок, можемо сказати, що емітент має три способи реалізації "зелених" облігацій. Перший спосіб – знаходження покупця облігацій самим емітентом, при цьому облігації реєструються тільки у НКЦПФР, а на біржу вони не потрапляють. Таке розміщення облігацій не потрапляє до статистики Climate Bonds Initiative. Але якщо власник облігацій вирішить продати облігації через біржу, яка стоїть в реєстрі Climate Bonds Initiative, облігації автоматично потраплять до статистики організації з "зелених" облігацій. Другий варіант, розміщення облігацій через андерайтера, при якому підприємство несе додаткові витрати на реалізацію облігацій, але прискорюється процес залучення додаткових коштів. При даному способі дані про "зелені" облігації потрапляють до реєстру Climate Bonds Initiative тільки через Crédit Agricole банк, який є єдиним банком, що співпрацює з даною організацією. Тобто інформація про "зелені" облігації може потрапити до світового реєстру "зелених" облігацій через фондові біржі та через андерайтерів (в основному банки). В більшості випадках перші два способи не відповідають екологічним стандартам міжнародної організації, а тому не надають великої можливості у виборі інвестора. Третій же спосіб є найбільш ефективним способом залучення коштів на екологічні проекти, який дає великі обсяги коштів та доступ до великої кількості інвесторів.

Переваги емісії та сертифікації "зелених" облігацій через Climate Bonds Initiative [28]:

1) Більш різноманітна база для інвесторів: сертифікація сигналізує про екологічність облігації та важлива для інвесторів, які шукають інвестиції, пов'язані з кліматом.

2) Сертифікація реєструє облігації на ринку "зелених" облігацій, що дає легкий доступ до їх знаходження. Інвестори можуть безкоштовно знайти дані про облігації через сервіс послуг СВІ.

3) Підвищення репутації: сертифікація дозволяє емітенту асоціювати свою організацію як суб'єкт господарювання, який спрямовує свої фінансові

потоки на збереження природи для майбутнього людства, при цьому відповідаючи незалежним науковим нормативам.

4) Нижча вартість для інвесторів, оскільки міжнародна організація з "зелених" облігацій ретельно перевіряє "зелені" проекти та має високу репутацію серед компаній, інвестор витрачає менше коштів на пошук та перевірку інвестиційного проекту. Це означає, що за певну плату, емітент отримує широке коло зацікавлених іноземних інвесторів.

До мінусів можна віднести те, що випуск "зелених" облігацій третім способом можливий тільки для великих компаній. Потрібні кваліфіковані працівники для міжнародного співробітництва та для створення наукового екологічного проекту. Також таке співробітництво означає потребу у великих грошових оборотах компанії, оскільки інвестиції великі то й виплата відсотків за облігаціями буде немалою.

На 01 січня 2020 року в Climate Bonds Initiative було зареєстровано сертифікованих "зелених" облігацій на суму 41,6 мільярдів доларів [19]. Сума "зелених" облігацій, що відповідали нормативам та стандартам Climate Bonds Initiative становила 189,5 мільярдів доларів [19]. А сума кліматичних облігацій, які не відповідали нормативам становила 55,0 мільярди доларів [19].

Важливим фактором для залучення екологічних інвестицій через "зелені" облігації є оподаткування доходів резидентів та нерезидентів України, які беруть участь у даній фінансовій операції. Так відповідно до ПКУ, доходи у вигляді дивідендів, відсотків оподатковуються податком на прибуток. Для резидентів або постійних представництв нерезидентів, які здійснюють виплату доходів на користь нерезидентів (маються на увазі такі схеми відноси: резидент – нерезидент, нерезидент – інший нерезидент), ставка податку становить 15% (ст. 141.4.2 ПКУ). А за безвідсотковими (дисконтними) облігаціями ставка податку на прибуток становить 18% (ст. 141.4.3 ПКУ).

Важливим є те, що резидент, який є окремою юридичною особою, спочатку сплачує податок на прибуток за своєю діяльністю – 18%, а потім сплачує 15% або 18% з доходу нерезидента за інвестиції ("зелені" облігації).

Що є абсолютно не вигідно для іноземного інвестора. Для постійних представництв нерезидентів ситуація простіша, вони сплачуються тільки 18% (ст.141.4.7) з самих доходів (але за таких обставин іноземний інвестор створює свою юридичну особу в Україні, а не купує "зелені" облигації українського підприємства). В даній ситуації таке постійне представництво та сам нерезидент можуть вільно рухати кошти між собою завдяки поворотній (безповоротній) фінансовій допомозі (ст. 14.1.257 ПКУ), на яку не нараховуються ні відсотки, ні податки.

Потрібно пам'ятати про подвійне оподаткування країнами, яке ще більше зменшить доходи інвестора (залежить від країни реєстрації інвестора). Ще одною цікавою альтернативою (замість "зелених" облигацій), яку ПКУ пропонує – це оподаткування відсотків за кредитами лише у розмірі 5%, але при цьому отримувач кредиту буде підприємство-резидент, яке буде платити 18% податку на прибуток. Для фізичних осіб нерезидентів оподаткування відсотків за облигаціями буде становити 18% (ст. 167.5.1 ПКУ) та військовий збір у розмірі 1,5%.

Висновки до розділу 2:

Отже, великомасштабні екологічні проекти через "зелені" облигації можуть дозволити собі держава або великі компанії, які скоріш за все будуть дочірніми для іноземних компаній. Невеликі підприємства не будуть залучати багато коштів через такі облигації. На нашу думку, випуск "зелених" облигацій – це захист природи саме державою, оскільки саме вона зможе випускати облигації для залучення масштабних грошових коштів при забезпеченні їх повернення та виплати відсотків за ними. Що до підприємств, вони можуть залучати середні або малі розміри інвестицій для екологізації певних моментів виробництва або реалізації готової продукції. Але розвиток екологізації підприємств сильно залежить від політики держави, від її стимулювання та заохочення.

Великою проблемою, на нашу думку, є оподаткування інвестицій через "зелені" облигації, яке повністю стримує даний механізм залучення коштів.

Податковий кодекс України потребує змін так само як: Закон України "Про інвестиційну діяльність", Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок", Закон України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні" та інші нормативно-правові акти; які безпосередньо будуть визначати механізм реалізації "зелених" облігацій на фондовому ринку України.

РОЗДІЛ 3. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ "ЗЕЛЕНИХ" ФІНАНСІВ ТА ЙОГО МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

На даний момент у світі є два важливих ресурси – це енергетичні ресурси та продовольчі ресурси, які розподілені нерівномірно по всьому світу та мають обмежену кількість. Але українці є справжніми щасливчиками в цьому питанні. Наша країна має 60% (24 млн. га. [16]) чорноземів від загальної площі країни, українці можуть забезпечити харчовими продуктами не тільки себе, а й інші країни при одному "але" – Україна має оптимізувати сільськогосподарське виробництво через технологічний прогрес. Також Україна є важливим енергетичним посередником між ЄС та Росією, та має важливі об'ємні сховища для газу та нафти. А тому Україна може виступати як посередник у транзиті газу, нафти та як орендодавець сховищ зі зберігання енергетичних ресурсів. Останнє пояснюється тим, що Україна почала активно співпрацювати з ЄС та отримала можливість більш тісно взаємодіяти з європейськими країнами в енергетичній сфері. Особливістю є те, що багато західних країн не мають енергосховищ, тому в Україні з'являється попит на зберігання таких ресурсів.

Тепер розглянемо певні проблеми у вищевказаних сферах діяльності нашої країни, які можна та потрібно вирішити за допомогою "зелених" фінансів. Спочатку розглянемо аграрне питання, яке на даний момент є важливим, оскільки в Україні з'явився "ринок землі" (на нашу думку поєднання "ринку землі" з "зеленими" фінансами та правильним контролем з боку держави призведе до зростання сільськогосподарського ВВП).

Сільськогосподарське виробництво є важливим для України, оскільки саме ця промисловість може стати вирішальною для України у виробництві продовольства та його експорті іншим країнам. Але використання українських чорноземів відбувається не ефективно – при використанні застарілої техніки. Також деякі сільськогосподарські земельні ділянки взагалі не використовуються за призначенням. Так наприклад, в Чернігівській області

спостерігаються занедбані сільськогосподарські угіддя, де знаходяться чорноземи середньої якості. Задовільне функціонування аграрних земель можуть забезпечити або держава, або приватні підприємства. Звичайні фізичні особи, не можуть забезпечити ринкове виробництво (не тільки для власного споживання). Саме тут має важливий плюс нововведений "ринок землі", який дасть можливість зосередити більшу частку сільськогосподарських земель в ефективному приватному та державному виробництві. А якщо додати механізм залучення "зелених" інвестиційних коштів, Україна може вийти на новий рівень аграрного розвитку. Так у світі з'являються технології, які дозволяють чітко відстежувати стан земельних ділянок, умови, в яких вирощуються рослини (температура, вологість, вітер і так далі). Мало того, у світі практикується досвід "вертикальних" ферм [17] – це багатоповерхові стелажі, на яких вирощуються зелень під спеціальним світлом, яке потребує малих затрат енергії. Такі ферми дозволяють краще контролювати вирощування рослин, при цьому вони майже не займають площу земної поверхні. В Україні вже є перші підприємці, які займаються "вертикальними" фермами, але їхня господарська діяльність знаходиться на низькому рівні розвитку.

Міжнародний досвід застосування "зелених" фінансів та його можливості для застосування в Україні:

1) "Зелене" кредитування – цей напрямок зазвичай відноситься до допоміжних продуктів, таких як: пільгові процентні ставки пропонувані банками для екологічно чистих проектів або обмеження проектів з негативними екологічними показниками. "Зелене" кредитування охоплює іпотечне житлове кредитування, автокредитування та обслуговування "зелених" кредитних карт, а також фінансування проектів, кредитування будівництва, лізинг основних засобів для підприємств.

На даний момент діють такі програми кредитування в Україні від Green Economy Financing Facility (GEFF) [21] – це організація, яка являє собою фонд грошових коштів для інвестування в екологічні проекти, створена Європейським банком розвитку та реконструкції:

Житлова програма. Механізм фінансування енергоефективності в Україні (IQ Energy) - це кредитна лінія на суму до 75 мільйонів євро для фінансових установ в Україні, метою якої є фінансування інвестицій в енергоефективне виробництво та відновлювану енергію в житловому секторі [21]. Наразі фінансові ресурси, які були надані банкам України, майже вичерпані. Так 21 листопада 2019 року, дану послугу перестав надавати Укрсиббанк та 1 січня 2020 року перестав надавати позики Райффайзен Банк Аваль [18].

Комерційна програма енергоефективності в Україні (UKEEP) – це кредитна лінія на суму до 220 мільйонів доларів для фінансових установ України на фінансування інвестицій в енергоефективне виробництво та відновлювані джерела енергії в промисловості [21]. За даною програмою, працювали такі банки як Укрсиббанк, Мегабанк, Райффайзен Банк Аваль (програма фінансування завершена). Результатом даного фінансування, згідно з веб-сайтом GEEF, є економія понад 2070 кВт-год енергії та зменшення викидів CO₂ понад 644,08 т..

Також до "зеленого" кредитування можна віднести екваторіальні принципи, які офіційно розпочаті у Вашингтоні 4 червня 2003 року та ґрунтувалися на наявних екологічних та соціальних політичних рамках, створених Міжнародною фінансовою корпорацією (International Finance Corporation) [36].

Екваторіальні принципи – це система управління ризиками, яка була прийнята фінансовими установами, для визначення, оцінки та управління екологічними та соціальними ризиками в проектному фінансуванні. Вони в першу чергу призначені забезпечити мінімальний стандарт для належної підтримки у прийнятті рішень з кредитування екологічних проектів [36]. Станом на лютий 2019 року 94 фінансових установ у 37 країнах офіційно прийняли екваторіальні принципи [16], що беруть участь у регулюванні більшості міжнародних боргів за фінансовими проектами на ринках, що розвиваються, та на розвинених ринках.

Екваторіальні принципи зобов'язують фінансові установи дотримуватися певних умов що до надання фінансових послуг або створювати фінансові продукти, які б відповідали таким вимогам. Тобто фінансові продукти мають бути направлені також на екологічні та соціальні потреби локації, де вони надаються. При цьому фінансові установи мають відмовлятися від клієнтів, які своїми проектами створюють суттєві екологічні, соціальні негативні наслідки. Хоча дані принципи не мають застосовуватися заднім числом, EPFI (Equator Principles Financial Institution) застосовує їх для розширення або модернізації присутніх проектів, коли зміни масштабу або обсягу таких проектів можуть створювати значні екологічні та соціальні ризики та наслідки, або суттєво змінити характер або ступінь існуючого впливу.

На даний момент екваторіальні принципи опосередковано стосуються України. А саме – це діяльність таких банків: Укрсиббанк, основний власник якого є BNP Paribas (французький банк) [15]; та Креді Агріколь Банк (французький банк зі стома відсотками іноземного статутного капіталу) [20]. Обидва банки є учасниками Equator Principles Financial Institution, але зараз ці банки не ведуть екологічні програми кредитування на території України [36]. Дані банки – це прямий шлях використання "зеленого" кредитування на території України (кредитування тієї ж енергетичної промисловості та сільського господарства), тому створення домовленостей між цими банками та Україною в інтересах її мешканців.

Перелік екваторіальних принципів [36]: 1)аналіз і класифікація; 2)екологічна та соціальна оцінка; 3)відповідні екологічні і соціальні стандарти; 4)система управління та план дій; 5)процес взаємодії з зацікавленими сторонами; 6)механізм розгляду скарг; 7)незалежний аналіз; 8)зобов'язання; 9)незалежний моніторинг і звітність; 10)звітність і прозорість.

2) "Зелені" біржові інвестиційні фонди з поєднанням індексів.

БІФ – це пайовий інвестиційний фонд, з акціями якого можна здійснювати на біржі ті ж самі операції, що і з акціями будь-якого звичайного підприємства. Індекс – показник, який розраховується щодня за результатами

торгів на біржі на підставі середньозважених цін по операціях та угодах, що стосуються цінних паперів [34]. Індекс є основним показником стану фінансового ринку, оскільки для його розрахунку беруться основні біржові акції. До "індексного кошику" входять найбільш ліквідні акції, по яких здійснюється найбільша кількість угод. Перелік акцій для розрахунку індексу формується спеціальними компаніями або самою біржею.

Практика ведення індексів саме за "зеленими" проектами для інвестування вже використовується у світі. В даний час основними зеленими індексами, що пропонуються на міжнародному рівні, є: Standard & Poor's Global Clean (індекс енергетики, що охоплюють 30 великих чистих енергетичних компаній з усього світу), NASDAQ Clean (індекс, що охоплюють найкращі компанії, які є виробниками, розробниками, дистриб'юторами або установниками технологій чистої енергії), Green Index Energy (індекс, який стежить за більш ніж 50 публічними компаніями США у сфері чистої енергії), Japan Green Chip 35 (індекс для японських компаній в галузі охорони навколишнього середовища) [34].

Ці індекси породили відповідні інвестиційні фонди, які спрямовують кошти в "зелені" компанії. Даний спосіб є чудовим для фізичних осіб, оскільки все, що потрібно для вдалого інвестування – це диференційований портфель цінних паперів з різними ризиками та періодична перевірка індексу. Тому навіть фізичні особи можуть вкладати кошти в цінні папери з мінімальними знаннями та співпрацею з компаніями, що надають індексну інформацію.

Що до України, то в нашій країні присутнє Акціонерне товариство "Фондова біржа "Перша Фондова торгова Система", яка має свій власний індекс з торгівлі цінних паперів (інформацію про індекс можна знайти на самому сайті АТ або на сайті Мінфіну). Також в Україні присутня АТ "Українська біржа", яка також веде торги цінними паперами та веде індекси по них.

3)Торгівля викидами CO₂.

Європейська система торгівлі викидами (далі – ЄСТВ) – це можливе та близьке майбутнє для України, що відкриє можливість захистити українців від викидів вуглецевого газу. Завдяки тісному співробітництві України з ЄС можливість входу нашої країни до ЄС повноцінним членом союзу з кожним днем все ближче і ближче, а саме це відбудеться у 2025-2030 роках (в залежності від темпу розвитку взаємозв'язків вище вказаних суб'єктів) [23].

ЄСТВ – це перший у світі вуглецевий ринок, який залишається найбільшим у світі. Встановлення ціни на вуглець і цілей щодо скорочення викидів парникових газів в межах ЄСТВ сприяє екологічному розвитку та зміцненню конкурентоспроможності європейської економіки, адже це стимулює інвестиції в енергоощадні заходи, зменшуючи витрати на енергію та фінансові ризики, пов'язані з підвищенням цін на енергоносії, а також інвестиції в технології відновлюваної енергетики, зменшуючи енергетичну залежність від імпорту викопного палива та підвищуючи енергетичну безпеку [3].

ЄСТВ є основним інструментом досягнення ЄС своїх цілей щодо скорочення викидів парникових газів, які задекларовані на міжнародному рівні та прописані в законодавчих актах ЄС. Ціль Європейського Союзу полягає в переході до низьковуглецевого методу розвитку до 2050 року (передбачається, що ключову роль у цьому процесі має ЄСТВ) [3].

ЄСТВ працює за принципом "обмежуй та торгуй", який являє собою певний ліміт викидів, встановлений для всіх країн членів даної організації [3]. Фактично ЄСТВ та її принцип "обмежуй та торгуй" діють як ринок купівлі/продажу прав на викиди CO₂. Суб'єктами цього ринку є: представники країн, які беруть участь в ЄСТВ, Європейська комісія (яка є основним контролюючим органом даної системи торгівлі) та підприємства, які мають викиди CO₂.

Відповідно до законодавства про ЄСТВ, суб'єктам, які здійснюють викиди, надаються квоти/санкції на певну кількість викидів, які по суті є правами на обмежену кількість викидів парникових газів. Рівень обмеження

визначає кількість дозволів, доступних у всій системі. Верхня межа обмеження встановлюється на загальну кількість CO₂, охоплюючи всіх суб'єктів системи, в тому числі підприємства-забруднювачі. Максимальний рівень викидів на всю систему поступово зменшується, що забезпечує поступовий перехід на "зелені" технології (посилення правил з часом дозволяє компаніям повільно пристосовуватися до все більших вимог щодо скорочення викидів), зменшуючи при цьому викиди парникових газів.

Обмеження загальної кількості дозволів на викиди гарантує, що вони мають вартість. В кінці кожного року компанія повинна мати достатню кількість дозволів, щоб покрити всі свої викиди, в іншому випадку накладаються великі штрафи. Якщо компанія скоротила викиди, вона може зберігати резервні/надлишкові дозволи для покриття своїх майбутніх потреб або продавати їх іншим компаніям. Таким чином Європейський Союз створює штучний товар з обмеженим використанням, який має великий попит на міждержавному рівні – що дозволяє вести спекулятивні операції що до прав на викиди парникових газів. Додатковий стимул до купівлі/продажу таких прав додають великі штрафні санкції – тому, якщо вибирати чи переплатити за право викиду CO₂, чи заплатити величезні штрафи, підприємства виберуть перше.

Відповідно до офіційних даних ЄСТВ має такі зведені результати діяльності по всім країнам-членам.

Таблиця 3.1

Розміри викидів CO₂ в Європейській системі торгівлі викидами

Роки	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Кількість викидів CO ₂ , млн. т.	2369	2375	2399	2259	2002	2052	2012	1970	1961	1869	1860	1811	1819	1749

Джерело: складено автором на основі джерела[35]

Отже, згідно вище вказаної таблиці, можемо зробити висновок, що ЄС поступово зменшує викиди вуглекислого газу, тим самим виконуючи свій план (ЄСТВ планує зменшити викиди CO₂ на 40 відсотків від показника 1990 року

до 2030 року). Викиди парникових газів в ЄС були зменшені на 23% за період з 1990 по 2018 рік, тоді як економіка зросла на 61% за той же період (викиди у 1990 році становили приблизно 2151 млн. т. парникових газів). З 2017 по 2018 рік викиди скоротилися на 3,85% [35,34], що показано на рисунку 3.1.

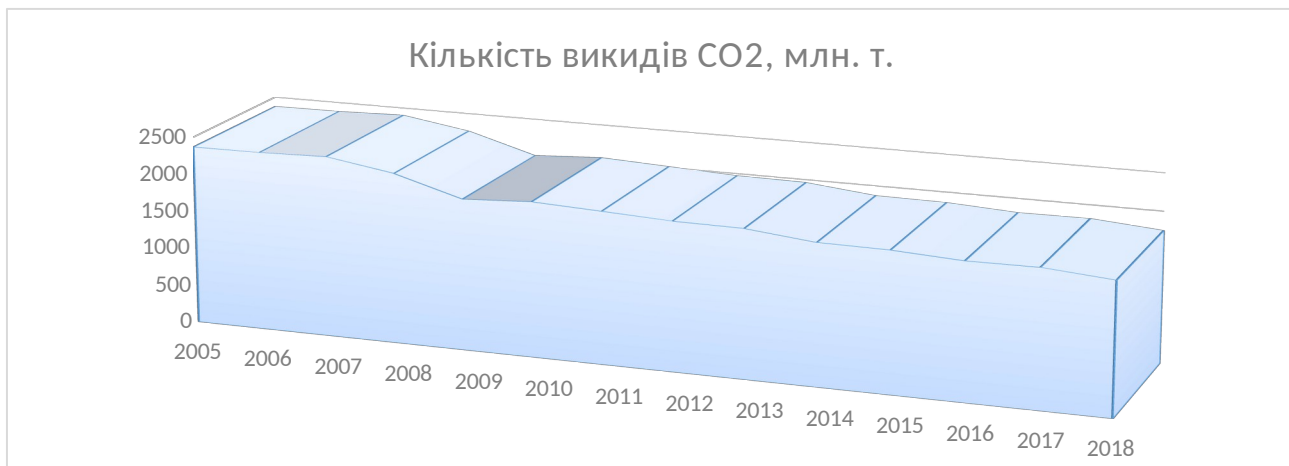

Рис. 3.1

Джерело: складено автором на основі джерела [35]

Тепер що до України та її можливостей на даному ринку. Україна мала за 2016 рік 320 млн. т. парникових газів, що становить 18,3% від загальних викидів ЄСТВ за 2018 рік. Це означає, що Україна має великі обсяги викидів – великі можливі витрати на право викиду CO₂. Також потрібно зазначити, що в ЄСТВ беруть участь 39 країн-учасників (зауважимо, що в ЄС станом 01.01.2020 бере участь 27 країн), тобто на одну країну в середньому припадає 44,85 млн. т. парникових газів за 2018 рік. Тому, якщо Україна триматиме курс на ЄСТВ, то в першу чергу нашій країні потрібно підготуватися, оптимізувати та стабілізувати викиди CO₂ в атмосферу. Якщо Україна цього не зробить, то при вступі в ЄС (а при цьому потрібно буде вступити до ЄСТВ) Україна матиме труднощі з викидами та може отримати великі штрафи, що збільшать і так великий зовнішній борг України.

4) "Зелене" страхування.

"Зелене" страхування також відоме як екологічне страхування і служить інструментом управління екологічних ризиків в ринковій економіці. Взагалі кажучи, екологічне страхування охоплює потенційні зобов'язання, що

виникають внаслідок забруднення води, землі або повітря з боку страхувальника. Значення цього виду страхування двояке. З одного боку, без екологічного страхування, багато компаній не зможуть забезпечити компенсацію та відновлення довкілля після випадкової події забруднення. А з іншого боку, екологічне страхування стримує інвестиції в екологічні засоби виробництва, оскільки компенсує витрати від забруднення навколишнього середовища. Тому Європейський Союз відмовився від більшості послуг з приводу екологічного страхування, оскільки вважає, що підприємства-забруднювачі мають платити за наслідки своєї діяльності. Але ніхто не скасовував спеціальні умови страхування майна, а саме основних засобів екологічного спрямування і так далі.

5)"Зелені" облігації.

Висновки до розділу 3

Екологічне кредитування є самою перспективною та наближеною сферою "зелених" фінансів для української економіки. Ця сфера непогана для майбутнього українців при умові, що банки почнуть працювати як банки. І в цьому питанні ми бачимо певний прогрес, 31.01.2020 облікова ставка НБУ стала 11%, хоча ще в лютому місяці 2019 року дана ставка була 18% [22]. Це означає, що кредити від НБУ до комерційних банків нижчі, а відповідно кредити від останніх для населення стануть дешевшими. Відбуваються зміни у кращу сторону у сфері кредитів, що дає шанс почати введення нових фінансових продуктів на банківському ринку. І тут можуть з'явитись наші "зелені" кредити. А при фінансовій підтримці держави ставка за такими кредитами може зменшитись (компенсування державою певних відсотків банкам).

Важливим фактором є енергетично-житлові кредитні програми, які дозволять фінансувати фізичних осіб для забезпечення виробництва власної електроенергії. Мало того, залишок такої енергії фізичні особи зможуть продавати на новому ринку електроенергії, який з'явився у 2017 році та був змінений 1 липня 2019 року.

Також екологічні кредити знайдуть своє застосування в аграрному виробництві, тут же знадобиться наше екологічне страхування та раніше згаданий "ринок землі". Всі ці три компоненти при правильному підході можуть підняти українську аграрну культуру. Також важливо розуміти, що дешевші "зелені" кредити більше підходять сільському господарству в Україні, а ніж інвестиційні фонди та "зелені" облігації, оскільки багато української землі знаходиться у розпорядженні фізичних осіб.

ВИСНОВКИ

Отже, "зелені" фінанси є майбутнім економічних, фінансових взаємовідносин у світі, оскільки саме вони потрібні для організації виробничого суспільства, у якого буде майбутнє. В даній роботі було розглянуті теоретичні та практичні сторони "зелених" фінансів. На основі чого ми можемо зробити висновок, що "зелені" фінанси потребують чітко вираженої системи регулювання та управління як на державному так і міжнародному рівні. Що до державного рівня, Україна почала поступово працювати в цьому напрямі, а міжнародна система вже розвинена та чекає поступового розширення та залучення нових країн.

З інтеграцією України до ЄС, почали відчуватись зміни в екологічному законодавстві України, ми почали реєструвати екологічні проекти та встановлювати краще регулювання за екологією нашої країни. Уряд почав змінювати такі важливі сфери екології та економіки, як фондовий ринок ("зелені" облігації), "ринок землі", ринок електроенергії. Але наші "зелені" фінанси мають пройти ще дуже великий шлях до успіху.

Як показує світовий досвід, особливо досвід Європейського Союзу (який був досліджений в даній роботі), успіх ще дуже далеко і тому потрібні реформи та інновації як в екологічному законодавстві так і в виробництві чистих екологічних продуктів. Але, на нашу думку, урядовці не мають поспішати з реформами, а повинні поступово покращувати "зелені" фінанси при цьому розвиваючи сфери економіки, які гальмують розвиток дослідженої нами сфери. Відповідно Україні потрібно змінити політику що до фондового ринку, який є слаборозвинутим, що призводить до гальмування впровадження "зелених" облігацій та індексних інвестицій у "зелені" проекти.

Важливими є перспективи України на інтеграцію до Європейської системи торгівлі викидами, яка дозволить у прискореному темпі пристосувати українське виробництво до "зелених" фінансів. Але для такої інтеграції потрібне значне зменшення теперішніх викидів CO₂ для конкурентоспроможності України на даному ринку. А для цього потрібне нове

законодавство з екологічного захисту, "зелених" фінансів та створення механізмів реалізації до них.

Страхування в Україні забезпечує захист від несподіваних, ненавмисних викидів шкідливих речовин, що є відмінністю від Європейського Союзу. Такий захист потрібен для українських підприємств, оскільки вони не завжди використовують "зелені" засоби виробництва та відповідно мають більші ризики для страхового випадку.

Україна має певну перевагу у сфері страхування перед ЄС, а саме можливість надавати екологічно-страхові послуги європейським підприємствам. Оскільки ЄС не дозволяє такий вид страхування, Україна має можливість залучати додаткові кошти у свою економіку доки не вступить в ЄС.

Також не потрібно забувати про державу, яка теж може використовувати досліджені методи застосування "зелених" фінансів, а саме "зелені" облігації, які чудово підходять для залучення великих позик на розвиток екологічних проектів України. Також на плечі держави будуть покладені такі завдання: як створення законодавства, створення нових державних органів, які будуть працювати з "зеленими" фінансами. Саме держава може стимулювати суб'єктів ринку до "озеленення" економічних відносин шляхом пільг, санкцій та контролю потоків фінансових ресурсів (яскравим прикладом є ЄСТВ). Так створення нового законодавства, яке надавало би певні привілеї екологічно-чистим підприємствам, могло б залучити все більше підприємств на екологічне виробництво. Також такі привілеї, могли б залучити іноземний капітал, з яким в Україну будуть залучатися іноземний досвід та нові технології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Водний кодекс України №213/95-ВР від 01.01.2020 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80;>
2. Господарський кодекс України №436-IV, від 13.02.2020 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15;>
3. Європейська система торгівлі викидами та перспективи впровадження системи торгівлі викидами в Україні, // Експертно-дорадчий центр "Правова аналітика", //березень 2018 року / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://www.rac.org.ua/uploads/content/449/files/webetsinukraine2018ualayout.pdf>;
4. Закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів" №2284 від 19.12.2019 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=2284&skl=10;
5. Закон України "Про відходи" №187/98-ВР від 01.05.2019 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80;>
6. Закон України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" №2806-IV від 29.01.2020 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15;>
7. Закон України "Про доступ до публічної інформації" №2939-VI від 01.12.2019 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17;>
8. Закон України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року" №2697-VIII від 28.02.2019 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19;>

9. Закон України "Про охорону атмосферного повітря" №2707-ХІІ від 18.12.2017 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12;>
10. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" №1264-ХІІ від 18.12.2019 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12;>
11. Закон України "Про оцінку впливу на довкілля" №2059-VIII від 23.05.2017 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19;>
12. Кодекс України "Про надра" №132/94-ВР від 29.12.2019 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80;>
13. Кримінальний кодекс України №2341-III від 16.01.2020 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14;>
14. Лісовий кодекс України №3852-ХІІ від 16.01.2020 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12;>
15. Офіційний сайт банку BNP Paribas / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: [https://group.bnpparibas/en/;](https://group.bnpparibas/en/)
16. Офіційний сайт Вікіпедії / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki;>
17. Офіційний сайт Економічні новини / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://enovosty.com/uk/tehnologii-ukr/full/609vertikalniferminagodyemoves-golo-dnij-svit;>
18. Офіційний сайт житлової програми фінансування IQ Energy / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <http://www.iqenergy.org.ua/en;>
19. Офіційний сайт Ініціатива "Кліматичні облігації" / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://www.climatebonds.net/>

20. Офіційний сайт Креді Агріколь Банку / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://credit-agricole.ua/>;
21. Офіційний сайт Механізм фінансування зеленої економіки (GEFF) / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: https://ebrdgeff.com/ukraine_facilities/;
22. Офіційний сайт Національного банку України / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/monetary/stages/archive-rish>.
23. Офіційний сайт новин Politeka / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://politeka.net/uk/news/politics/885857-stalo-izvestno-kogda-ukraina-stanet-chlenom-es-druzja-i-data>
24. Офіційний сайт ТОВ МінфінМедіа / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/markets/stock/pfts/>;
25. Податковий кодекс України №2755-VI від 29.12.2019 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>;
26. Податковий кодекс України від 08.11.2014 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20141108>;
27. Стаття "Зелені" фінанси як парадигма сталого розвитку // БІЗНЕСІНФОРМ №5; // Добровольська О. В / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=binf_2018_5_44
28. Стаття Тенденції екологізації фінансової системи, можливості для країн, що розвиваються / Гацька Л. П. / [Електронний ресурс] // - Режим доступу: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJR&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=AP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=PSPE_prit_2017_5_30

29. Сущенко / Зелена економіка та зелені фінанси — больові точки для України / О. М. Сущенко. [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://delo.ua/business/zelena-ekonomika-ta-zeleni-finansi-bolovi-tochki-346686/>
30. Сущенко / Стратегія побудови ринку зелених фінансів в Україні / О. М. Сущенко // Center for BLENDED VALUE Studies. [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://sae.gov.ua/sites/default/files/12.%20O.%20Suhchenko.pdf><https://www.climatebonds.net/>;
31. Угода "Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони" від 30.11.2015 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011;
32. Фролов . "Зелені" облигації в Україні як механізм залучення інвестицій в проекти відновлюваної енергетики та енергоефективності / А. Фролов // Держенергоефективність України. [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://sae.gov.ua/sites/default/files/8.%20A.%20Frolov.pdf>;
33. Financial Strategy to Accelerate innovation for Green Growth. / Noh H. J. / 2010. р. 31. [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://www.oecd.org/sti/ind/45008807.pdf>
34. Report Progress made in cutting emissions of the EU // [Електронний ресурс] // - Режим доступу: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/progress_en;
35. Report The EU Emissions Trading System in 2019: trends and projections 12.12.19. // [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://www.eea.europa.eu/publications/the-eu-emissions-trading-system>;
36. THE EQUATOR PRINCIPLES JULY 2020 // A financial industry benchmark for determining, assessing and managing environmental and social risk in projects; // [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <https://equator-principles.com/wp-content/uploads/2020/01/The-Equator-Principles-July-2020.pdf>
- 37.